

ศูนย์อบรมไทย – เดนมาร์ค

แหล่งกำเนิด “อาชีพพระราชทาน” และตำนานความบอยยุคแรกของเมืองไทย

หลังวันพระราชพิธีเปิดฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ค ผ่านไป ภารกิจสำคัญที่ผู้บริหารฟาร์มโคนมฯ ทั้งฝ่ายไทยและเดนมาร์คต้องเร่งดำเนินการคือ การก่อตั้งศูนย์ฝึกอบรมการเลี้ยงโคนมตามสัญญาความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อเป็นสถานศึกษาให้ความรู้และฝึกอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมทุกสาขา และเพื่อสร้างเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต้นแบบตามวัตถุประสงค์หลักของโครงการนี้

อาคารศูนย์อบรมการเลี้ยงโคนม ก่อสร้างบนพื้นที่ริมถนนมิตรภาพในเขตฟาร์มโคนมฯ ด้วยงบประมาณ 500,000.- บาท ลักษณะเป็นอาคารสองชั้นครึ่งตึกครึ่งไม้ขนาดกว้าง 15 เมตร ยาว 40 เมตร ชั้นล่างใช้เป็นสำนักงานและห้องฝึกอบรม ประกอบด้วยห้องทำงานผู้อำนวยการ ห้องเลขานุการ ห้องบัญชีการเงิน ห้องสมุด ห้องเรียนหรือห้องฝึกอบรม และยังมีห้องพักอีกสองห้อง ส่วนชั้นบนเป็นห้องพักนักศึกษาจำนวน 14 ห้อง แบ่งเป็นสองด้านๆ ละเจ็ดห้อง มีช่องทางเดินผ่านกลางตลอดอาคารคล้ายห้องแถว มีห้องน้ำเป็นแบบห้องน้ำรวม กึ่งกลางอาคารด้านหน้าชั้นที่สองติดตั้งแผ่นป้ายไม้กว้างประมาณหนึ่งแชนยาวหนึ่งวาบงบอกยี่ห้อว่า “ศูนย์อบรมการเลี้ยงโคนม” [TRAINING CENTER THAI – DANISH DAIRY FARM]

พื้นที่รอบตัวอาคารเรียบโล่ง แต่บริเวณปากทางเป็นเนินสามเหลี่ยมปักตั้งเสาธงชาติไทยและธงชาติเดนมาร์คเคียงคู่กัน เป็นสัญลักษณ์บอกถึงความร่วมมือระหว่างรัฐบาลของทั้งสองประเทศ บริเวณใกล้เคียงก่อสร้างขดมขนาดใหญ่นี้อาณาเขตและป้ายฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ค ตั้งตระหง่านมองเห็นเด่นชัด

อาคารศูนย์อบรมการเลี้ยงโคนมดูแปลกตาไปจากอาคารปกติทั่วไป ด้วยเหตุที่ก่อสร้างด้วยอิฐแดงทั้งหลัง แม้แต่หลังคาอาคารก็มุงด้วยกระเบื้องแดง ดังนั้นจึงได้รับการขนานนามว่า “หอแดง” ตลอดมาตั้งแต่เริ่มเปิดใช้งาน

สภาพแวดล้อมด้านหน้าศูนย์อบรมฯ หรือ หอแดง ริมถนนมิตรภาพ

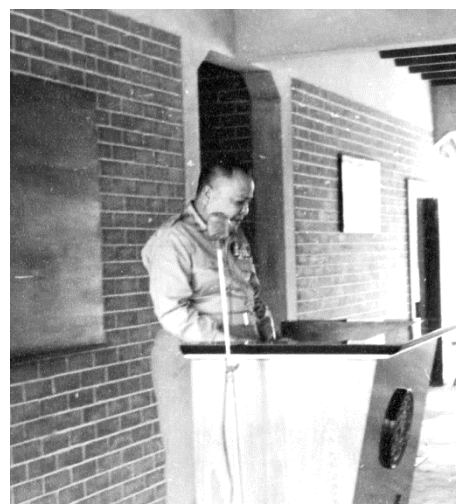

ขบวนนม ไทย - เดนมาร์ก สัญลักษณ์สำคัญเคียงคู่ฟาร์มโคนมในอดีต

หอแดง ... เป็นทั้งสำนักงานและสถานศึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม โดยเฉพาะ ผู้ที่เข้ามาศึกษาเล่าเรียนในสถานที่แห่งนี้เรียกกันว่า “นักเรียนฟาร์ม” ในยุคนั้นนักเรียนฟาร์มมีไม่มากนัก ตามหลักการแล้วเพียงรุ่นละไม่เกินสามสิบคน ซึ่งแต่ก่อนตามหลักสูตรทุกรุ่นต้องใช้เวลาศึกษาเล่าเรียนและฝึกงานไปพร้อมกันเป็นระยะเวลาหนึ่งปีติดต่อกัน ประสบการณ์และบทเรียนของนักเรียนฟาร์มเป็นหลักสูตร

ชนิดเข้มข้นเต็มร้อยหรือเกินร้อยก็ได้ ศูนย์อบรมหรือหอแดง..เริ่มเปิดอบรมนักเรียนฟาร์มรุ่นแรกหลักสูตรหนึ่งปีเมื่อเดือนพฤษภาคม 2505 มีผู้เข้ารับการอบรมจำนวน 26 คน ในสมัยนั้นคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ามาศึกษาการเลี้ยงโคนมจำกัดว่าต้องมาจากสายเกษตรเท่านั้น และต้องผ่านการสอบคัดเลือกเบื้องต้น ชีวิตของการเป็นนักเรียนฟาร์มทุกคนเริ่มต้นในลักษณะเช่นนี้

ศูนย์อบรมการเลี้ยงโคนมหรือหอแดงได้กระทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2505 โดย มีสเตอร์ นิล กุณนา ชอนเดอการ์ด ผู้อำนวยการฟาร์มโคนมเป็นผู้กล่าวรายงานต่อ ฯพณฯรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นายสุรจิต จารุเศรณี

พิธีเปิดศูนย์อบรมการเลี้ยงโคนม [TRAINING CENTER THAI – DANISH DAIRY FARM]

ตามรอยนักเรียนฟาร์ม

ความมุ่งมั่น อดทน .. จุดเริ่มต้นที่ต้องก้าวผ่าน เพื่อหาคำตอบให้ตัวเอง

ย้อนไปกว่าครึ่งศตวรรษ คนทั่วไปน้อยคนจะเคยได้ยินคำว่า “นักเรียนฟาร์ม” คำว่า “นักเรียนฟาร์ม” ในที่นี้หมายถึง บุคคลที่เข้ามาศึกษาเล่าเรียนและฝึกฝนในหลักสูตรการเลี้ยงโคนมยุคแรกๆ ที่ฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ค..ใครก็ได้ .. บุรุษเพศที่มีร่างกายครบสามสิบสอง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บประจำตัว ถือศาสนาใดก็ได้ แต่ต้องมีพื้นฐานความรู้จากสถานศึกษาเกษตรกรรมสถาบันใดสถาบันหนึ่ง .. ก็.. OK ไปสมัครเป็นนักเรียนฟาร์มได้เลย .. ที่นั่น .. ที่เดียว ไม่มีสาขาอื่น

“ฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ค อำเภอหมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี”

ฟาร์มโคนมแห่งแรกของเมืองไทยก่อสร้างเสร็จ และทำพิธีเปิดไป

เมื่อ 16 มกราคม 2505

หลังพิธีเปิดฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ค ได้ไม่นาน ฟาร์มโคนมฯ ก็รับสมัครนักศึกษาเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อเผยแพร่ความรู้และวิชาการด้านการเลี้ยงโคนมไปสู่ประชาชนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เป็นแนวทางตามนโยบายของรัฐบาลที่วางไว้ วิธีการนี้เป็นหนึ่งในนโยบายหลัก ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดอนาคตการเลี้ยงโคนมในประเทศไทยว่าจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว อย่างไรหรือไม่ ?

ความแปลกใหม่ของคำว่า “โคนม” กับคำว่า “อาชีพการเลี้ยงโคนม” คนไทยยุคนั้นเคยได้ยินแต่ไม่คุ้นหู และยังไม่เชื่อว่าจะมีอาชีพนี้ในเมืองไทย โดยเฉพาะเกษตรกร ชาวนา ชาวไร่ ชาวสวน รวบรวมรวบรวมนักวิชาการและผู้บริหารบ้านเมืองส่วนมากเพราะต่างรู้ๆ กันอยู่ว่า .. เมืองไทยเป็นประเทศ ในเขตร้อน .. พอพูดถึง .. การเลี้ยงโคนมในเมืองไทย .. ต่างก็ส่ายหัวให้ความเห็นอย่างไม่ต้องไตร่ตรอง .. เป็นไปไม่ได้ !! หรืออย่างแฉ่วๆ .. เป็นไปได้ยาก (วะ)! แต่ทุกสิ่งทุกอย่าง มักมีข้อยกเว้นเสมอ และความยุ่งยากทั้งหลายทั้งปวงก็มักจะเกิดขึ้นกับ .. ครั้งแรก .. คำแรก .. ก้าวแรก .. หรือ .. แก้วแรก .. เสมอ !!

การเปิดรับสมัครนักเรียนฟาร์มครั้งแรก ได้เปิดรับสมัครพนักงานด้านอื่นไปในตัวด้วย เช่น ตำแหน่งช่างเครื่องยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างไม้ ตำแหน่งลูกอีตรางก็พากันไปโดยใช้วิธีทำหนังสือแจ้งรายละเอียด วัตถุประสงค์ ส่งไปตามสถาบันอาชีวศึกษาต่างๆ ทั่วประเทศ อาทิ โรงเรียนเกษตรกรรม โรงเรียนช่างกล โรงเรียนการช่าง โรงเรียนช่างไม้ เป็นต้น ในหนังสือที่แจ้งบอกรายละเอียดและวันเวลารับสมัครไว้ชัดเจน ซึ่งแน่นอนคงต้องมีข้อความ “รับจำนวนจำกัด” ระบุไว้ตามธรรมเนียมแม้จะยังไม่มั่นใจเลยว่าจะตอบรับจะเป็นอย่างไร ? มากน้อยแค่ไหน ? จากการ “เหวี่ยงแห” เปิดรับสมัครนักเรียนฟาร์มในลักษณะนี้ ทว่า .. วิธีการนี้ก็กลับได้ผล ผู้ที่จบหลักสูตรจากโรงเรียนช่างกล ช่างไม้ การช่าง และโรงเรียนเกษตรกรรมจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ สนใจเดินทางมาสมัครกันมากกว่าครึ่งร้อย ในยุคนั้นถือว่าค่อนข้างมากทีเดียว เพราะประเทศไทยตอนนั้นมีประชากรทั้งประเทศอยู่ประมาณ 20 กว่าล้านคน แค่นั้นเอง .. พระคุณท่าน เมื่อคัดตัวเอาช่างเครื่องยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างไม้ แยกออกเกือบสิบคนแล้วจำนวนผู้มาสมัครนักเรียนฟาร์มก็ยังมีกว่าครึ่งค่อนข้างร้อยอยู่นั่นเอง มันเป็นการเริ่มต้นที่ดี น่าเชื่อว่าต้องเป็นก้าวแรกที่มีนัยสงวามอย่างแน่นอน

แนวทางต่อไปหลังจากได้ตัวบุคคลตามวัตถุประสงค์แล้ว คือ **ให้การฝึกอบรม การเลี้ยงโคนมตามรูปแบบของประเทศเดนมาร์ค คือ ให้ทั้งความรู้และประสบการณ์จริงไปเลยในระยะแรก ที่สำคัญ.. นักเรียนฟาร์มทุกคนจะต้องทำงานโดยมีค่าจ้างตอบแทนเท่ากับอัตราค่าจ้างแรงงานทั่วไปของฟาร์มโคนมด้วย**

นักศึกษาเกษตรกรรมทั่วประเทศที่มาสอบคัดเลือกเป็นนักเรียนฟาร์มหลักสูตร 1 ปี

วิธีนี้โดนใจและได้ผล บุรุษหนุ่มวัยรุ่น เลือดลมแรง มีความฝัน ความทะเยอทะยานที่จะสร้างตัว สร้างฐานะเป็นต้นทุนอยู่ในใจ ย่อมกระหายที่จะก้าวออกสู่โลกกว้างในลักษณะ .. ไปตายเอาดาบหน้า .. แม้จะยังไม่รู้ว่า จะต้องพบกับอะไรบ้าง ความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งแปลกใหม่ เป็นความท้าทายที่เข้ายวน ทุกสีหน้าแวตาบ่งบอกความกระตือรือร้น และเป็นตัวของตัวเอง ขอเพียงมีงานทำมีรายได้เลี้ยงตัวในเบื้องต้นก็พอใจแล้ว พวกเขามี “ความหวัง” เป็นไฟเลี้ยง ประกอบกับธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของป่าเขาที่สุขสงบได้ซึมซาบเข้าไปในส่วนลึก ดึงดูดและสร้างความประทับใจให้พวกเขาอย่างไม่รู้สึกรู้สีกตัวในบัดนั้น

ผู้สมัครกว่าครึ่งร้อยเมื่อผ่านการสอบคัดเลือกข้อเขียน 3 – 4 วิชา มาแล้วเตรียมตัวเข้าสู่ที่พัก มีเพียงไม่กี่คนเท่านั้นที่สุขภาพร่างกายไม่เหมาะสมกับงานหนักต้องหันหลังกลับไปอย่างน่าเสียดาย อย่างไรก็ตาม นักเรียนฟาร์มรุ่นแรกกว่าครึ่งร้อยนี้ยังจะต้องรับการฝึกที่เข้มข้นตามหลักสูตรอย่างน้อยหนึ่งปี ในเบื้องต้นทุกคนต้องทำหน้าที่และปฏิบัติงานตามคำสั่งจริง ๆ ทุกอย่าง แต่ละคนต้องผ่านหลักสูตรนี้ให้ได้ เพื่อเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมอย่างแท้จริงในอนาคต มิฉะนั้นแล้วต้องเดินทางกลับออกไปกลางคันเช่นเดียวกับเพื่อนๆ หลายคนที่มาในครั้งแรก และหมดสิทธิ์รับเงินทุนสนับสนุนการเลี้ยงโคนมและที่ดินจัดสรรอีกรายละ 25 ไร่ จากรัฐบาล

ชีวิตใหม่ในฐานะ “นักเรียนฟาร์ม” กำลังจะเริ่มต้น

เขาเหล่านี้จะถูกเพาะสร้างให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพสูงเยี่ยม มีคุณธรรม มีความเข้มแข็ง อดทนเป็นเลิศทั้งร่างกายและจิตใจ สามารถทนรับความกดดัน และ ภารกิจที่จะต้องแบกรับในอนาคตทุกสถานการณ์ได้ นี่คือ .. กองกำลัง .. ที่ ฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ค ต้องเตรียมไว้ เพื่อเป็นหัวหอกทะลวงเข้าสู่แวดวงเกษตรกรรมไทย เพื่อเปิดเส้นทางสายใหม่ให้เกษตรกรไทยรู้ว่า

“การเลี้ยงโคนม เป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ที่ดี มีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น”

นักเรียนฟาร์มชุดนี้หรือชุดต่อๆ ไป จึงเปรียบเสมือนหน่วยคอมมานโดโคนม [COWBOYS – Commando] กองกำลังพิเศษที่จะนำพาอาชีพพระราชทานการเลี้ยงโคนมให้ผงาดขึ้นอย่างสง่างาม มีศักดิ์ศรีในวงการเกษตรของไทยในอนาคตอันใกล้

สิ่งที่นักเรียนฟาร์มต่างได้รับการปลูกฝังในเบื้องต้น คือคุณธรรม อันล้ำค่า

ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ และ อดทน

นักปราชญ์โบราณท่านแบ่งทิศต่างๆ ไว้ชัดเจนแปดทิศ นักเรียนฟาร์มรุ่นแรกก็มาจากสี่ทิศแปดทางจริงๆ ต่างถิ่นต่างแดน ถือพุทธ ถือคริสต์ ถืออิสลาม ถือเจ้าเข้าผี เครื่องรางของขลัง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ต่างภาษาต่างสำเนียง เมื่อมาสูมรวมอยู่ใต้ชายคาเดียวกัน จึงมีรสชาติชีวิตที่หลากหลายบอกไม่ถูก

ชีวิตนักเรียนฟาร์มรุ่นแรกๆ เป็นชีวิตที่เข้มข้นทรหด มีรสชาติและสีสัน ทั้งสุขและทุกข์ แต่กลับเรียบง่ายและเต็มไปด้วยน้ำใจไมตรี รักและผูกพันกันแน่นเหนียว ในดินแดนที่รู้จักกันในนาม .. ฟาร์มโคนม

ฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ค .. และศูนย์อบรมการเลี้ยงโคนม

สถานที่แห่งนี้ คือ แหล่งบ่มเพาะหล่อหลอมนักเรียนฟาร์ม

หรืออีกนัยหนึ่ง คือ เหล่าคอมมานโดโคนม เมื่อครั้งอดีตกาล

อาณาเขตของ ฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ค กว้างใหญ่มาก มาทราบภายหลังว่ามีเนื้อที่กว่าสามพันไร่ ร่องรอยการบุกเบิกเปิดป่ายังมองเห็นได้ชัดเจนทั่วไป แม้พื้นที่บางแห่งจะยังปกคลุมไปด้วยป่าไม้ดงไม้ นักเรียนฟาร์มทุกคนมารวมตัวกันที่ชั้นล่างอาคารซึ่งเคยใช้เป็นสถานที่สอบคัดเลือก บ้างนั่ง บ้างยืน บ้างก็เดินเตร่อยู่ตามบริเวณนั้นต่างคนต่างแปลกถิ่น ทั้งไม่เคยรู้จักมักคุ้น แต่กลับดั้นด้น มาจากทุกสารทิศ ทั้งเหนือใต้ อีสาน ตะวันออก ตะวันตก ล้วนแล้วแต่แปลกหน้ามาพบกัน อาคารหลังนี้ที่แท้เป็นหอพักตัวอาคารสองชั้น พื้นที่ชั้นล่างครึ่งหนึ่งโปร่งโล่ง แต่ตอนนี้ผู้สมัครนักเรียนฟาร์มกระจายกันอยู่เกาะเกาะ ฝาผนังด้านหนึ่งก่อเป็นอิฐแดง เว้นช่องทางเดินตรงกลาง มีกระดานดำแผ่นใหญ่ติดตั้งอยู่ด้านหนึ่ง อีกด้านหนึ่งแขวนแผ่นจารึกหลักฐานสำคัญการเปิดฟาร์มโคนมซึ่งกษัตริย์เดนมาร์ค และ พระเจ้าอยู่หัวฯ ของไทยทรงลงพระปรมาภิไธยไว้ ด้านหลังผนังเป็นห้องทำงาน และมีบันไดทางขึ้นชั้นบน

หอพักชั้นบนแบ่งเป็นห้องแถวสิบสี่ห้องชายขวา ทางเดินอยู่ตรงกลาง แต่ละห้องมี 9 เตียงนอน เป็นเตียงซ้อนกันสองชั้น 4 คู่ ตั้งอยู่สี่มุมห้อง อีกเตียงหนึ่งอยู่ตรงกลางห้อง ใช้งานข้าวของสัมภาระ หรือจะใช้นอนก็ได้ ส่วนริมสุดด้านเหนือของอาคารคือห้องน้ำรวม อาคารหลังนี้เรียกกันว่า “หอแดง” เพราะก่อด้วยอิฐแดง หลังคาทำด้วยกระเบื้องแดง เป็นทั้งสำนักงาน สถานศึกษา และหอพักนักเรียนฟาร์มไปในตัว

หอแดง ... อยู่ใกล้ถนนมิตรภาพ ห่างจากขอบถนนประมาณร้อยเมตรเท่านั้น บริเวณนี้มีสิ่งสะดุดตาหลายอย่าง หนึ่งคือ บ้ายฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ค ที่ตึ๊งติดอยู่บนเสาไม้ เหนือขบวนนมจำลองสีขาวขนาดใหญ่ ตั้งตระหง่านอยู่ริมทางเข้าฟาร์ม .. สัญลักษณ์ของแดนโคนม และที่โดดเด่นเป็นสง่าอยู่บนเนินดินใกล้ๆ คือ เสาธงชาติขนาดใหญ่ ทั้งของไทยและเดนมาร์คตั้งอยู่คู่กัน ผืนธงทั้งสองบนยอดเสาโบกสะบัดพริบพริบอยู่ไปมา ชีวิตนักเรียนฟาร์มเริ่มต้นที่นี่ .. เริ่มต้นที่หอแดงหลังนี้ เมื่อเดือนพฤษภาคม 2505 ก่อนพิธีเปิดอาคาร “ศูนย์อบรมการเลี้ยงโคนม” ไม่กี่เดือน

กลุ่มนักเรียนฟาร์มแบ่งเข้าพักอาศัยในหอพัก หอละห้าคนบ้างหกคนบ้าง ตามลำดับรายชื่อในทะเบียน ต่างมาจากทุกภูมิภาคของประเทศ แลกหน้าแปลกตา ทั้งสำเนียงภาษาก็ไม่คุ้นเคยแปลกแปร่งหูไปเป็นธรรมดา แต่ไม่ว่าจะเป็นไทยพันธุ์แท้ ไทยปนลาว ปนจีน แขนก เขมร มอญ หรือประเภทข้ามสายพันธุ์ พวกตีลาว บักแกว หรือพวกแขกดอยก็ตามที ภายใต้ชายคา “หอแดง” เดียวก็คุ้นกันไปเอง ยิ่งมาจากสายเกษตร เลือดสีเดียวกันชะอย่าง ระยะห่างก็ยังขยับเข้ามาใกล้ได้ง่ายเพียงชั่วข้ามคืน

ศูนย์อบรมฯ หรือ หอแดง ริมถนนมิตรภาพ มองเห็นเขาดนม
และเสาธงไทย – เดนมาร์ก

ฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ก วางกฎเกณฑ์ ข้อบังคับไว้เข้มงวดจริงจังมาก พนักงานคนงาน ทำงานกันวันละสิบชั่วโมง สัปดาห์ละหกวัน หยุดเฉพาะวันอาทิตย์เท่านั้น วันสำคัญอื่นๆ ไม่เกี่ยว สำหรับนักเรียนฟาร์ม .. เข้มกว่า .. หนักกว่า .. สาหัสกว่า .. วันละสิบชั่วโมงเหมือนกัน เข้างานเจ็ดโมงเช้า ไปเบรกเอาสิบเอ็ดโมงครึ่ง หยุดพัก กลางวันสองชั่วโมง แล้วเริ่มงานช่วงต่อไปบ่ายโมงครึ่งยันห้าโมงเย็น ทำงานทุกวัน ไม่มีวันหยุด ! มีสิทธิ์ลางานแต่จะไม่ได้รับเงินค่าจ้าง ! ถ้าลาป่วย ต้องมีใบรับรองแพทย์ นี่คือกฎเหล็กที่นักเรียนฟาร์มยุคบุกเบิกต้องพบก่อนในก้าวแรก ส่วนเงินเบี้ยเลี้ยง หรือ ค่าจ้างวันละ 12 บาท เท่ากันหมดทุกคนไม่เป็นปัญหา ยุคสมัยนั้นเงินแพง ค่าแรงถูก ของถูก ได้เบี้ยเลี้ยงวันละ 12 บาท ถือว่า .. โอ เค แล้ว ! แม้แต่ทองคำยังราคาบาทละ 350 - 400 บาทเลย โชคดีในฟาร์มมีที่ขายอาหารเรียกกันว่า “แคนทีน” [CANTEEN] ขายอาหารตามสั่ง มีก๋วยเตี๋ยว มีข้าวแกงเป็นเมนูหลัก ราคาไม่แพง ก๋วยเตี๋ยวชามละหกสลึง ข้าวราดแกงก็ราคานี้ ยังมีข้าวเปล่าจานละห้าสิบสตางค์ นักเรียนฟาร์มส่วนมากฝากท้องไว้ที่นี่ สำหรับกฎข้อบังคับอื่นๆ ต่างเคยผ่านพบได้ยินได้ฟังมาบ้างแล้ว เลยไม่ค่อยสนใจ ที่ไหนๆ ก็คล้ายๆ กัน ในห้องพักทุกห้องมีแปะติดเตือนไว้ที่ข้างฝา ส่วนใหญ่เป็นข้อห้าม ข้อปฏิบัติ หยุ่มๆ หยิมๆ ไม่สลักสำคัญอะไรนัก เช่น เรื่องเกี่ยวกับความสะอาด และมารยาทในการอยู่ร่วมกัน แค่อ่านผ่านๆ พอให้รู้ไว้บ้างเท่านั้นเอง ใครจะรู้ว่าเมื่ออยู่ไปนานวันเข้าไอ้ข้อห้าม ข้อปฏิบัติหยุ่มๆ หยิมๆ ไม่ก็ข้อนี้แหละที่นักเรียนฟาร์มกลัวกันนัก โดยเฉพาะบทลงโทษที่ทำให้หงุดหงิดขุ่นมัวและวุ่นวายใจไปหลายวัน จึงถือสากันมากราวกับเป็นเรื่องคอขาดบาดตายทีเดียว เพราะถ้าพลาดพลั้งหลงลืมไปเป็นถูกแม่บ้านรายงานทันที นั่นหมายถึง เบี้ยเลี้ยงวันละ 12 บาท หดหายเพราะถูกปรับ เช่น นอนโดยลืมปูที่นอน ถูกปรับ 2 บาท ภายในห้องสกปรกก็ 2 บาท เป็นต้น แต่ละเดือนต้องจ่ายค่ากระดาดชำระอีกคนละ 3 บาท ด้วย

ทุกๆ เช้า .. คุณแม่บ้านจะมาตรวจสอบดูแลความสะอาดเรียบร้อย ใครทำผิดต้องถูกรายงานแก้ตัวไม่ขึ้น แต่ละเตี้ยมีชื่อเจ้าของติดอยู่ ถ้าวันไหนโดนเข้า 2 - 3 ข้อหาก็คือเดือดร้อน เบี้ยเลี้ยงประจำวัน 12 บาท เหลือไม่พอรับประทานยุ่งแน่ เรื่องดังกล่าวทุกคนจึงถือเป็นเรื่องสำคัญ นอกจากระมัดระวังตัวเองแล้ว ยังต้องคอยเตือนเพื่อนร่วมห้องอีกต่างหาก ไอ้เพื่อนบางคนมักง่าย ทั้งขี้ลืมทั้งขี้เกียจก็เท่านั้น เวลามันถูกหักเงิน เบี้ยเลี้ยงหน้าซอง อดสงสารมันไม่ได้เพราะบางทีพลอยเดือดร้อนถึงเพื่อนคนอื่นด้วย

ถ้าเกิดมันไม่พอกินหรือไม่มีจะกิน ต้องแบมือขอยืมเพื่อน ซึ่งต่างคนก็อย่างนั้นๆ แหะ ไม่ค่อยจะมีเก็บหрок บางครั้งต้องเรียใครช่วยกันไปคนละบาทครึ่งบาท สรุปแล้วถึงตอนนี้ นักเรียนฟาร์มกว่าครึ่งร้อยชีวิตใน “หอแดง” หรือ .. ศูนย์อบรมการเลี้ยงโคนม .. ของฟาร์ม รอดตายและมีความหวังแล้ว มีที่อยู่ ที่กิน มีที่ซุกหัวนอน และกำลังจะเริ่มต้นสู่สนาม ในหลักสูตรการเลี้ยงโคนมเบื้องต้น ทุกคนถูกตอกย้ำกำชับให้ตระหนักว่า ต้องเรียนรู้ และฝึกฝนกันอย่างจริงจังโดยยึดหลัก

ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ และ อดทน .. ให้มันไว้

แต่ใครจะอดทนจนประสบความสำเร็จได้ .. นั่น .. ต้องวัดใจกันตรงนี้ที่งานนี้แหละ

ในที่สุด .. ถึงเวลาเริ่มต้น นักเรียนฟาร์มลงสนามอย่างคึกคัก กระตือรือร้น มีด จอบ เสียม อยู่ในมือ .. ทุกคนจะต้องผ่านการทำงานภาคสนามอย่างเข้มข้นก่อน อย่างน้อย 3 เดือน เป็นกฎเกณฑ์ที่นำมาจาก วิทยาลัยเกษตรกรรมคอร์ินธ์ [KORINTH AGRICULTURAL COLLAGE] ประเทศเดนมาร์คโน่น มันเป็นด่านทดสอบสำคัญ เรียกได้ว่า .. ไฟท์บังคับ .. ต้องผ่านด่านนี้ให้ได้จึงจะมีสิทธิ์ .. เป็นนักเรียนฟาร์มเต็มตัว .. ได้ศึกษา เล่าเรียนวิชาความรู้ด้านต่างๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม จนจบหลักสูตรหนึ่งปี ใครทนไม่ไหว ถอดใจก่อน .. ต้องเก็บกระเป๋ากลับบ้านไป

วิทยาลัยฯ คอร์ินธ์ ที่ว่านี้ .. เป็นสถานที่ฝึกงานภาคปฏิบัติเกี่ยวกับการทำ ฟาร์มโคนมอย่างเข้มข้น ผู้ประกอบกิจการฟาร์มโคนมของเดนมาร์คต้องผ่านหลักสูตร 3 ปีที่นี้ก่อนจึงจะไปศึกษาวิชาการระดับสูงด้านอื่นๆ ต่อไปได้ มันเป็นกฎเกณฑ์ .. อยากเรียน ต้องผ่านการทำงานเข้ามาเรียน .. วิธีการนี้ฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ค นำมาประยุกต์ใช้เป็นหลักสูตร .. การเลี้ยงโคนม .. ผู้สมัครต้องจบมาจากวิทยาลัย เกษตรกรรมเท่านั้น เพราะบุคคลเหล่านี้เคยเรียนเกษตรกรรมในโรงเรียนมาแล้ว 3 ปี ส่วน การฝึกงานภาคปฏิบัติ 3 เดือน ก่อนเป็นนักเรียนฟาร์มเต็มตัว .. คือการทดสอบ

- ท่านมีความมั่นใจว่าสามารถแบกรับภาระความลำบากตรากตรำทั้งหลายเกี่ยวกับการทำ ฟาร์มได้หรือไม่ ?
- ท่านมีความกล้าหาญ อดทนเพียงพอที่จะเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม หรือไม่ ?

คำถามเหล่านี้มีคำตอบอยู่แล้ว ไม่ต้องแสวงหาคำตอบ คำเฉลยจากที่ใด

เมื่อถึงเวลาทุกคนจะรู้เอง เป็นเอง และยอมรับเอง โดยไม่จำเป็นต้องอธิบายให้ยืดยาว เมื่อผู้เข้าเรียนต้องผ่านการทำงานเข้าเรียน .. ต้องเริ่มต้นลงมือทำทุกสิ่งทุกอย่างด้วยตัวเอง ทำงานทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับการทำฟาร์ม นี่คือการสร้างโอกาส สร้างประสบการณ์จริง เพื่ออนาคตการเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมพันธุ์แท้ .. คำตอบจึงอยู่ที่ท่าน

ชีวิตการเป็นนักเรียนฟาร์มทุกคน .. เริ่มต้นในลักษณะนี้

พวกเขาจะฝ่าด่านภาคสนามไม่ต่ำกว่าสามเดือนได้หรือไม่ ? ต้องตามไปดู !

ฟาร์มโคนม .. หลังพิธีเปิดตัวเสร็จสิ้นไปไม่นาน ได้เริ่มต้นจัดสรรพื้นที่แบ่งโซนกำหนดเขตเพื่อสร้างคอกโคเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันสิ่งจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องใช้ประโยชน์คือ ทွ่งหญ้า ฟาร์มโคนมควรมีทุ่งหญ้าแปลงหญ้าอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 60 % พื้นที่ฟาร์มมีสามพันไร่เศษ หมายถึงว่าต้องสร้างทุ่งหญ้า แปลงหญ้าประมาณ 1,800 – 2,000 ไร่สำหรับเลี้ยงวัว พื้นที่ทั้งหมดที่บุกเบิกไว้ บางแห่งเป็นที่ราบเชิงเขาลาดหล่นไปตามสภาพภูมิประเทศ ป่าเชิงเขาบางตอนยังเป็นป่าละเมาะ ป่าโปร่ง ดงไม้ ป่าไผ่ และป่าหินสลับกับป่าแฝก ส่วนที่บุกเบิกไว้ดินเนินที่สร้างคอกโคเมื่อหลายเดือนก่อนมองผ่าน ๆ เห็นเป็นทุ่งโล่งแต่บริเวณติด ๆ กัน คือดงกระถินเก่าพื้นที่กว้างเป็นร้อยๆ ไร่ ต้นไม้ใหญ่น้อยขึ้นแซมอยู่ทั่วไป

“เราจะทำที่ตรงนี้ให้เป็นแปลงหญ้า สำหรับปลูกให้วัวกิน”

นักเรียนฟาร์มทั้งหมดมองไปรอบๆ ขณะรับฟังหัวหน้าผู้ควบคุมงานกล่าวชี้แจงและสรุปบทบาท

“ขุดออกให้หมดพวกกระถิน ทั้งเหง้า ทั้งราก อย่าให้เหลืออะไร” คำสั่งลงมือปฏิบัติหลุดออกมา

ป่ากระถินหรือดงกระถินที่เห็นตรงหน้าแต่ละต้นขนาดแขนขนาดขา จะต้องตัด ฟัน แล้วขุดตอขึ้นมาให้หมด ชนิดถอนรากถอนโคน ไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องตัดฟันต้นให้โคนล้มลงมาก่อน แล้วขุดรอบตอดัดรากให้ขาด จึงจะจัดเอาเหง้าออกมาได้ รากเหง้าของมันแข็งแรง ทั้งเหนียวและฝังแน่น ยิ่งบริเวณนี้เป็นเนินเขาพื้นเป็นดินลูกรังด้วย คงไม่ต้องกล่าวแล้วว่าสาหัสแค่ไหนกว่าจะจัดขึ้นมาได้แต่ละตอ ถ้าต้นเล็กก็คนเดียว ถ้าต้นใหญ่หน่อยต้อง 2 - 3 คน ถึงจะเอาอยู่ คนที่ไม่เคยขุดตอกระถินน้อยคนที่รู้ว่ากระถินไม่ได้มีแต่รากแก้วฝังดินอยู่รากเดียว มันมีรากอื่นที่มีขนาดใหญ่ไม่แพ้รากแก้วแยกย้ายซ่อนไข่ออกไปรอบด้าน ช่วยกันยัดเกะอย่างเหนียวแน่น ตอนนี้นักเรียนฟาร์มได้รับรัฐชาติ

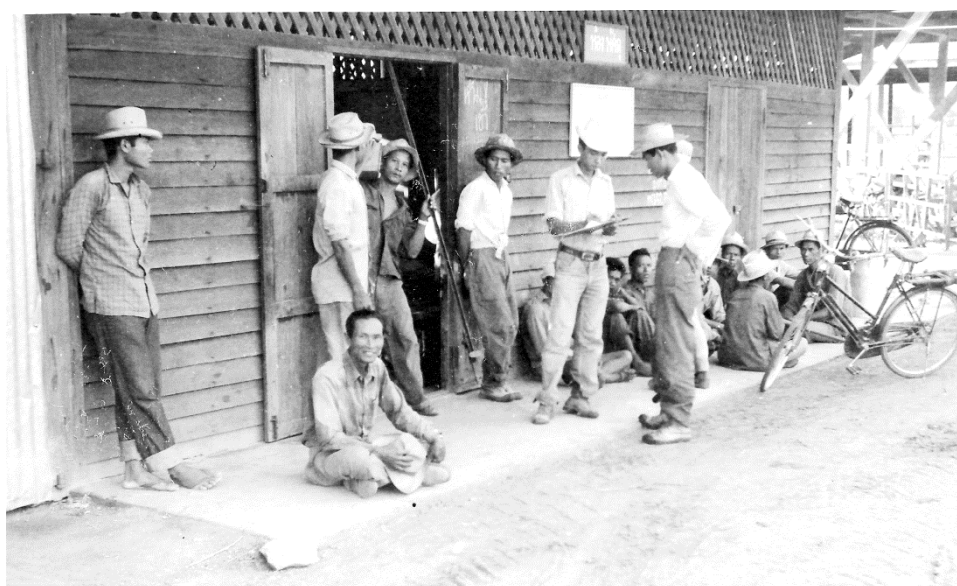
ของกระถินอย่างลึกซึ้งถึงแก่นกว่าที่เคยรู้จักมาก่อน ฝ่ามือที่จับมีดจับจอบและเสียม ระยะแรกเริ่มมีอาการระคายเคือง ยิ่งนานก็เริ่มบวมแดง พองเป็นจ้ำๆ แต่ก็ยังต้องขุดและขุดต่อไป หน้าตาเนื้อตัวชุ่มโชกจากหยาดเหงื่อที่ไหลริน ฝ่ามือบวมพองบางแห่งเริ่มแตกกระปม มีน้ำใสๆ ไหลเยิ้ม เมื่อถึงหนึ่งกำพร้าลอกออกมันแสบร้อนวูบวูบ บริเวณแผลที่ต่างเป็นดวงแดง ยิ่งถูกเหงื่อเค็มๆ เข้าอีกก็ยิ่งแสบร้อนจนต้องยกมือขึ้นมาเป่า ให้เหงื่อแห้งเร็วๆ กระถินตอแล้วตอเล่าถูกงัดขึ้นมากองเกะกะบนพื้น ทุกคนมีช่วงเวลาหยุดพักบ้างเป็นครั้งคราวตามคำสั่งหัวหน้าผู้ควบคุม หลังจากนั้นต่างก็หันหน้าก้มตากัดฟันตะป๊ะบันขุดต่อกระถินต่อไป จนกว่าจะถึงเวลาพักหรือเลิกงาน

นักเรียนฟาร์มต้องผจญกับความลำบากตรากตรำตั้งแต่เริ่มต้น สมบุกสมบันและเหน็ดเหนื่อยกับงานหนัก ต้องอาบเหงื่อเข้าจรดเย็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ทุกวัน ผ่านมาได้อาทิตย์หนึ่งแล้ว ไม่มีใครรู่วางานตรงนี้จะสิ้นสุดลงเมื่อใด และก็ยังไม่มีใคร “ถอดใจ” ทิ้งงาน

นับแต่วันแรก ความเหน็ดเหนื่อยอ่อนล้าอึดโรยที่ร่างกายได้รับ พอล้มตัวลงนอนก็หลับเป็นตายเลย ทุกเช้าพอรู้สึกตัวยิ่งแสนทรมานเพราะความเมื่อยล้าร้าวระบบรุ่มร่าทั้งเนื้อทั้งตัวหนักอึ้ง รวากับถูกถ่วงกดทับด้วยน้ำหนักที่มองไม่เห็น แสบไม่อยากจะขยับลุกลงจากเตียง ฝ่ามือที่แตกปริยังปวดแปลบสั่นระริกทุกครั้งยามวิกน้ำล้างหน้า ทำธุระส่วนตัว รอยฟกช้ำ บวมพอง ที่ลอกออกเพิ่งเริ่มแห้ง ยังไม่ทันหายดีก็มีแผลใหม่ตามมาทุกวัน จนเริ่มชินชากับมันบ้างแล้ว ถึงอย่างไรก็ต้องถ่อสังขารไปทำงานให้ได้ อดทนผินใจไม่ยอมถอยอายเพื่อนๆ หน้าใหม่ทั้งหลายที่อยู่ร่วมกัน ส่วนใหญ่แต่ละคนมีสภาพไม่แตกต่างกันเท่าไรเลย และถ้าจะว่าไปแล้วนักเรียนฟาร์มไม่ใช่มีแต่ทำงานลูกเดียว ทุกวันหลังเลิกงานตอนเย็นทุกคนมีเวลาเหลือเพื่อสำหรับการกินอยู่พักผ่อนหลับนอน และตอนนี้มี “อาจารย์” มาสอนภาคทฤษฎีบ้างแล้ว .. อาจารย์ .. ที่ว่านี้ คือผู้เชี่ยวชาญด้านพืชไร่ แปลงหญ้า อาหารสัตว์ บางท่านถ้าดูสารรูปไม่รู้มาก่อนต้องเหมาเอาว่าท่านเป็นพวกคณงานพันเปอร์เซ็นต์ ทนเหนื่อยยากกับการ “ขุดต่อกระถิน” มาเป็นอาทิตย์ได้วิชาความรู้เกี่ยวกับต้นกระถินมานิดหน่อยรู้ว่า กระถินเป็นพืชตระกูลถั่ว มีโปรตีนสูง ใช้ผสมอาหารสัตว์ และที่น่าสนใจแต่ไม่มี ในตำราคือ .. “ยอดกระถิน” .. นอกจากเอามากินดิบอย่างที่เราๆ กันแล้วยังเอามาทำอาหารจานเด็ดแบบสุดยอดได้ “ไข่ทอดยอดกระถิน” .. ครับ พระคุณท่าน ! “เอายอดกระถินอ่อนใส่ไข่ทอดเป็นแพแทนชะอม .. กินกับน้ำพริก” .. โอ้ .. โฮ .. แซ่บ !

ผ่านไปอีกหลายวัน งานที่ทำยังคงอยู่ที่ตงกระถิ่น เสียงตัดไม้เพื่อโค่นต้น ลิตรอนกิ่งก้านแล้วตัดทอนเป็นท่อนๆ เสียงจอบฟันดินตักตักทางโน้นทางนี้ไม่ขาดระยะ นานๆ ครั้งจะมีเสียงเร่ร่ำให้ช่วยกันงัดเหง้ากระถิ่นใหญ่ ผสานกับเสียงหายใจฟืดฟาดเพราะความเหน็ดเหนื่อยของคนหลายๆ คน นักเรียนฟาร์มทั้งกลุ่มชินชากับงานนี้แล้ว จอบเสียมที่ขุดกระแทกพื้นดินลูกรัง มีดอีซอกที่กระชับมันระดมฟันกิ่งก้านไม่ยังมีมือความเจ็บระบมบวมพองยังพอมืออยู่แต่ไม่เหมือนตอนแรกๆ มือไม้เริ่มสากและหนาขึ้นจนรู้สึกได้เมื่อลูบไปหน้าตัวเอง มันเป็นผลมาจากความอดทนต้องพยายามกล้ำกลืนฝืนใจต่อสู้กับงานหนักอย่างทรหดไม่ยอมแพ้ง่ายๆ ไม่ว่าจะเหน็ดเหนื่อยหนักหนาแค่ไหนถ้าใจสู้ถึงตอนนี้นักเรียนฟาร์มถูกใช้งานให้ปลูกปล้ำอยู่กับตอกระถิ่นและดินลูกรังมานานสิบห้าวันแล้วร่างกายและจิตใจเปลี่ยนไปอย่างเห็นได้ชัด ความเข้มแข็งอดทน ซึ่งเป็นธาตุแท้ของผู้ที่จะมาเป็น “เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม” ได้รับการพิสูจน์แล้ว หลักฐานที่กองอยู่และกระจายเกลื่อนกลางเนินลูกรังรอบด้าน คือบทพิสูจน์บทแรกว่า พวกเขาทนได้ พวกเขาทำได้ .. แต่ยังเร็วเกินไปที่จะตัดสิน

ห้องพัสดุ [STORE ROOM] อาคารไม้ชั้นเดียวหลังคามุงสังกะสี พื้นคอนกรีต ขนาดกว้าง 8 เมตร ยาวรวม 30 เมตร เป็นห้องเก็บสิ่งของ เครื่องมือเครื่องใช้ อะไหล่ และอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับงานซ่อมบำรุงระบบไฟฟ้า ประปา เครื่องจักร เครื่องยนต์ เครื่องกล เครื่องทุนแรงทางการเกษตร และอื่นๆ สารพัดอย่าง เก็บรักษาไว้ที่นี่ มีผู้ควบคุม [STORE KEEPER] ดูแลรับผิดชอบด้านบัญชีรายการสิ่งของ การเบิก – จ่ายวัสดุต่างๆ

บริเวณหน้าห้องสโตร์นั้นเป็นจุดรวมตัวของพนักงานฟาร์มบางหน่วย คนงานและนักเรียนฟาร์ม ทุกเข้าก่อนออกปฏิบัติงาน หัวหน้าผู้ควบคุมต้องเช็ครายชื่อเพื่อแบ่งกลุ่มทำงานแต่ละวัน

“วันนี้เปลี่ยนที่ทำงานใหม่ ให้ทุกคนติดไปกับรถเทอร์เลอร์ที่เห็นนั้น ช่วยกัน ขนปุ๋ยเอาไปหว่านในแปลงหญ้า แบ่งเป็นสองกลุ่มก่อน พวกขนปุ๋ยใช้ล้อ พวกหว่านปุ๋ย ใช้พลั่ว”

ผู้ควบคุมงานแจ้งลักษณะงานที่จะต้องทำวันนี้ แล้วโบกมือบ๊ายบาย

“ไปเบิกล้อกับพลั่วที่สโตร์ แล้วแยกกลุ่มคละกันไปทั้งล้อทั้งพลั่ว”

หนังสือ “ย้อนอดีตแดนโคนม” ได้เล่าถึงเรื่อง “ปุ๋ย” เอาไว้ว่า “... งานขนปุ๋ยหว่านปุ๋ย เป็นงานที่ต้องใช้ล้อกับพลั่วเป็นเครื่องมือ ล้อมนั้นเป็นล้อขนาดใหญ่พอๆ กับพลั่ว “ตักปุ๋ยขึ้นเทอร์เลอร์ แล้วขนไปหว่านในแปลงหญ้าให้ทั่ว” ฟังดูง่าย ๆ ไม่ลำบากอะไรนัก แต่พอเอาเข้าจริงจึงรู้รสชาติของคำว่า “ปุ๋ย”

ที่ทำงานใหม่ .. อยู่ที่ไหน? รถแทรกเตอร์พ่วงเทอร์เลอร์พาตรงไปยัง กองขี้วัวกองใหญ่พะเนินที่สุ่มทับกันอยู่ ต้องใช้ล้อที่มกระแทกเข้าไปแรงๆ ที่กองขี้วัวก่อน แล้วจัดขึ้นมาเสยส่งขึ้นรถเทอร์เลอร์ กองขี้วัวมีเศษหญ้าปะปน ทั้งเก่าใหม่ หมักหมมทับถมกัน เป็นกองสูง ตากแดดตากฝนจนแน่น จัดขึ้นมาแต่ละทีกลิ่นหมักหมมของขี้วัวปนเยี้ยววุ้นจืดก็ ฟุ้งกระจาย แมลงหวี่ แมลงวัน ยุง รื่น ไร บินกันหึ่ง ตอมหน้าตาแซนขา ไม่ยอมหนี ในกองขี้วัวที่แฉะจัดขึ้นมาแต่ละครั้งหมู่นอนตัวเล็กตัวใหญ่เกาะกันเป็นกลุ่มก้อน คีบ คลานยุบยับยั่วเยี้ยเต็มไปหมด ใครไม่ได้สวมรองเท้ามายิ่งทุลักทุเล ทุกครั้งที่เหยียบย่ำ

ปุ๋ยคอก หรือ ปุ๋ยขี้วัว ที่สะสมไว้กองสูงเกือบท่วมหัว

ลงไปในกองปุ๋ย เหยียบลงไปไ้ในรังนอน ความรู้สึกเหมือนเหยียบลงไปบนเมือกกลิ่นขาวที่มีชีวิต ทั้งสะสมสะสมเนยเนยแข็งตามฝ่าเท้าและซอกนิ้วคันยุบยิบ กลิ่นแก๊สแอมโมเนีย ผสมกับกลิ่นเหม็นอับที่บอกไม่ถูก ยิ่งชวนให้คลื่นเหียนวิงเวียนพะอืดพะอมแทบอ้วก !! ใครที่ทนไม่ไหวคลื่นไส้หนักก็ขยอกขยอนอาเจียนไอ้กอักคายของเก่าพรวดออกมา ทั้งปากทั้งจมูก หน้าตาแดงก่ำ น้ำหูน้ำตาไหลเล็ด กระเพาะลำไส้กระอักกระอ่วน หน้าท้องเจ็บแข็งเป็นดานเพราะอาการแฉะวูแฉะวู กว่าจะคุ้นเคยกับ “ปุ๋ย” คงอีกนานหลายวัน พอได้ปุ๋ยเต็มเทรเลอร์แล้วรถแทรกเตอร์ก็พาเขาไปในแปลงหญ้า เปลี่ยนจากส้อมมาจับพลั่ว สาดขี้วัวบนเทรเลอร์หว่านใส่แปลงหญ้าให้ทั่วแปลงแล้วแปลงเล่า กว่าผ่านงานนี้ไปได้เป็นอาทิตย์ .. เล่ากันว่า

นักเรียนฟาร์มคนหนึ่งเพิ่งจะวางมือจากงาน “ปุ๋ย” เมื่อได้เวลาพักกลางวัน ต้องไปกินข้าว เดินสวนทางกับสุนัขตัวหนึ่ง ที่จริงผ่านพ้นกันไปแล้วแต่มันดันเดินย้อนกลับกระดิกหางตามมา ทั้งๆ ที่ไม่เคยรู้จักไม่เคยทักทายกันเลย โบกมือไล่ ชิว .. ชิว !! มันก็ไม่หนีไปไหนยังเดินตามอยู่นั้น ... ก็น่าจะเป็นเช่นนั้น เพราะเสีย กางเกง รองเท้าทำนองละขี้วัว .. หึ่งไปทั้งตัวเหมือนสวมเสื้อคันที่ .. ทำไมหมาจะไม่สนใจเดินตาม

ถึงตอนนี้อาจจะขอย้ำ นักเรียนฟาร์มต้องผ่านงานภาคปฏิบัติ “ในสนาม” ไม่ต่ำกว่าสามเดือน ผ่านมาได้เดือนเศษหลายคนเก็บกระเป๋าจากไปเจี๊ยบๆ หลายคนเริ่มออกอาการลั้งเล จะอดทนก้าวต่อไปไหวหรือไม่ ต้องถามใจตัวเองซ้ำๆ ซะแล้ว

ฤดูฝนย่างเข้ามา ชับความร้อนอบอ้าวที่ปกคลุมแดนโคนมค่อยผ่อนคลาย เมฆขาวขุ่นชั้นราวกับน้ำนมโคเริ่มหมองคล้ำ สภาพภูมิอากาศกำลังแปรเปลี่ยน ภารกิจหน้าที่ของนักเรียนฟาร์มก็เช่นเดียวกับฤดูกาลหลังงานชุดดอกกระถิน และขนปุ๋ยไปหว่านลงในแปลงหญ้าหลายร้อยไร่ ตั้งแต่เดือนก่อนแปลงสุดท้ายเพิ่งเสร็จไปเมื่อวานนี้เอง มือไม้ที่เคยเจ็บระบมบวมพองค่อยแห้งหายและสาکنากว่าเดิม ไม่เจ็บเหมือนตอนเริ่มทำงานใหม่ๆ ครั้นฝนต่นฤดูโปรยลงมาเวลาของการเพาะปลูกก็มาถึง ทุงหญ้าแปลงหญ้าที่ไถพรวนดินไว้ ฤดูฝนตกชะจนดินซีไถเปียกชุ่ม ผืนดินที่เห็นนี้มีไม้ใช้หรือที่นักเรียนฟาร์มตระเวนไปทั่วทุ่ง ดักชีวัวสาตกลงไป กวาดชีวัวหว่านลงไปเหยียบย่ำชุดอยู่อยู่กับ กองชีวัวที่เต็มไปด้วยหนอนแมลงมาแรมเดือน และได้เรียนรู้ว่าชีวัวมีประโยชน์อย่างไรกับแปลงหญ้า ตอนนี้รู้สึกเข้าไปอีกว่า วัวตัวหนึ่งให้ปุ๋ยได้ไม่ต่ำกว่าสิบตันต่อปี ปุ๋ยได้หว่านไว้แล้วงานปลูกหญ้ากำลังตามมา นักเรียนฟาร์มได้รับคำสั่งให้ปลูกหญ้าตามแปลงที่กำหนด

ควรทราบว่า หญ้าที่ปลูกให้วัวกินไม่ได้มีแค่ชนิดสองชนิดเท่านั้น ตามตำราบอกว่ามันมีเป็นร้อยชนิด พื้นที่บางส่วนของฟาร์มโคนมแต่เดิมเป็นสถานีพืชอาหารสัตว์ของกรมปศุสัตว์มาก่อน เคยเป็นแหล่งเก็บพันธุ์หญ้าที่นำเข้ามาจากต่างประเทศนานาสายพันธุ์ เช่น หญ้าเนเปีย กินนี รุจี ซอกัม สตาร์กราส เป็นต้น หลายแห่งเป็นทุ่งหญ้าเก่า มีหญ้าหลายชนิดขึ้นอยู่ บริเวณนี้คือพื้นที่สำหรับโคปล่อยลงทุ่ง ร่องรอยเหยียบย่ำ และเล็มดิงทิ้งกอหญ้า ทั้งชีเยียวเรี่ยราดเกลื่อนกลาดตามพื้นทั่วไปหมด เรื่องที่นึกไม่ถึงและเหนื่อยหนักหน่อยก็คือ จะปลูกหญ้าทั้งที่ยังต้องไปชุดหานาดันหญ้ามามาปลูกเอง

นักเรียนฟาร์มประเดิมการปลูกหญ้าด้วยวิธีการเดิม ตัด พัน ชุด ถอนยวง ยกกอ บรรทุกเทเลอร์จากทุ่งหญ้าเก่าขนย้ายเอาไปปลูกในแปลงที่เตรียมไว้ อาวุธคู่มือหนีไม่พ้น มีด จอบ เสียม ที่คุ้นเคย

“งานนี้เหมาไปเลย ช่วยกันทำ” หัวหน้าผู้ควบคุมงานสั่งการ

“แบ่งหน้าที่ไปใครจะชุด ใครจะขน ตัดแยกกอออก แล้วก็ปลูกด้วย”

กอหญ้าที่วัวและเล็มเฟิงจะแทงยอดใหม่ๆ แต่ละกอใหญ่ ก้านแข็ง ใบคมราวกับกอตะไคร้ พื้นดินดานที่เจอฝนผิวดินยังเปียกชื้นแต่ลึกลงไปข้างกอหญ้ายังแข็งกระด้างต่างระดมช่วยกันชุดเป็นแถบๆ อยู่กลางแดด อากาศร้อนอบอ้าวจากไอดิน ชับเหงื่อไหลซึมเต็มหน้า ยังดีที่พอมีร่มเงาไม้ใหญ่พอได้หลบแดดพักหายใจหายคอกันบ้าง

ขุดๆ ปลูกๆ กันอยู่เป็นเดือนกว่าจะครบหมดทุกแปลง พันธุ์หญ้ามีหลายชนิด ต้องแยกย้ายเอาไปปลูกเป็นแปลงๆ ไป

หญ้าแต่ละชนิดมีลักษณะรูปร่าง คุณสมบัติแตกต่างกัน นักเรียนฟาร์มเรียนรู้จากตำรับตำราโดยอาจารย์ผู้สอนภาควิชาการจะบอกเล่า อธิบายให้ฟังเพิ่มเติม แต่ถ้าไม่ได้เห็นไม่ได้สัมผัสเองจะไม่มีทางรู้จักต้นหญ้าพันธุ์ต่างๆ อย่างแท้จริงได้เลย โดยเฉพาะหญ้าพันธุ์ผสม

“เรียนรู้ทฤษฎีแล้ว ต้องรู้วิธีปฏิบัติทุกขั้นตอนด้วย” อาจารย์ท่านบอกและเน้นย้ำว่า “การปลูกหญ้าเป็นขั้นตอนหนึ่งของงานฟาร์ม สิ่งสำคัญ คือ ต้องลงมือทำด้วยตัวเองจึงจะเข้าใจและจดจำ”

ทุกอย่างเป็นไปตามที่อาจารย์บอกไว้จริงๆ พอลงมือทำได้หยิบจับลูบคลำได้ เห็นได้รู้จักลักษณะรูปร่างหน้าตาหญ้าแต่ละต้นแต่ละชนิด เห็นความแตกต่างของสายพันธุ์ชัดเจน ทุกคนจึงจดจำได้อย่างแม่นยำชนิดที่ว่า .. ลืมไม่ลง เพราะตั้งแต่เริ่มต้นก็ต้องลงมือลงแรงอย่างหนักแล้ว เหนื่อยยากอ่อนนอกอ่อนใจกับการขุด ตัด ขำ ปลูกหรือฝังลงในดินทุกแปลง แต่ละคนจึงมีความประทับใจและรู้จักพืชไร่พวกนี้เป็นอย่างดี ลึกซึ้ง รู้ว่าลักษณะโดยทั่วไปของหญ้าชนิดนั้นชนิดนี้เป็นอย่างไร

หญ้าเนเปียร์ [NAPIER GRASS] ลำต้นใต้ดินเป็นเหง้า ใบคล้ายต้นอ้อย

แต่ใหญ่และยาวกว่าหญ้าตระกูลอื่นชอบที่ชื้นแฉะหรือชุ่มน้ำ

หญ้ารูซี่ [RUZIENESIS GRASS] หรือหญ้าคองโก ขยายพันธุ์ด้วยการหว่านเมล็ดแล้ว

พรวนดินทับ แต่ต้องใช้ปุ๋ยไนโตรเจนช่วย

หญ้าซอกัม [SORGHUM GRASS] คล้ายต้นข้าวโพดแต่ไม่สูงนัก โตเร็ว ปลูกครั้ง

เดียวสามารถตัดได้ทุก 4 สัปดาห์ ดีกว่าปลูกข้าวโพดที่ตัดได้ครั้งเดียว

หญ้าขน [PARA GRASS] ต้องปลูกด้วยต้น ใช้เมล็ดปลูกไม่ขึ้น ปลูกได้ง่าย

โดยตัดต้นแฉะๆ มาสับเป็นท่อนยาวประมาณคืบ นำไปโปรยหรือหว่าน

ในแปลงแล้วพรวนดินกลบทันทีประมาณ 10-12 วัน จะแทงหน่อขึ้นมาให้เห็น

หญ้ากินนี [GUINEA GRASS] ลำต้นตั้ง การแตกกอคล้ายตะไคร้ ใบเรียวยาว

ทนแล้งได้ดี การปลูกใช้วิธีแยกกอ ปลูกเป็นหลุม หรือใช้เมล็ด

ยังมีหญ้าอีกหลายชนิดที่ใช้เลี้ยงวัวในฟาร์ม เช่น หญ้าพื้นเมือง และ หญ้าสตาร์กราส ประเทศไทยเรามีการนำเข้าพันธุ์หญ้าจากต่างประเทศมานานแล้ว มีพันธุ์หญ้ามามากมายหลายชนิด รวมทั้งที่กล่าวข้างต้นด้วยแต่ไม่ค่อยมีใครรู้นอกจากนักวิชาการ เจ้าหน้าที่โดยตรงของกรมปศุสัตว์และสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์เท่านั้น เพราะการสร้างทุ่งหญ้าแปลงหญ้า การเพาะปลูกพืชอาหารสัตว์ยังเป็นของใหม่สำหรับคนไทย เกษตรกรไทยไม่ค่อยรู้จักหญ้าเลี้ยงสัตว์กับพืชอาหารสัตว์ เพราะไม่เคยแยกแยะแบ่งกลุ่มตามหลักวิชาการมาก่อน ชาวนา ชาวสวน ชาวไร่ หรือเกษตรกรที่เลี้ยงหมู เป็ด ไก่ แพะ แกะ วัว ควาย ไปจนถึงม้า ถึงช้าง ต่างก็เลี้ยงด้วยหญ้า ฟาง พืชผักผลไม้ที่มีอยู่ตามธรรมชาติตามฤดูกาล รวมถึงเศษอาหารที่สัตว์กินได้ มีจำนวนไม่น้อยใช้วิธีแบบ “เลี้ยงปล่อย” เสียด้วยซ้ำ ไม่มีใครสร้างแปลงหญ้าทุ่งหญ้าขึ้นมารองรับโดยเฉพาะ แม้แต่ทางราชการเองก็เห็นมีแต่ “แปลงทดลอง” สำหรับงานวิเคราะห์วิจัย เพื่อพัฒนาพันธุ์พืช เป็นเช่นนี้มาแต่ไหนแต่ไรแล้ว

สำหรับฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ค พันธุ์หญ้าและพืชอาหารสัตว์ที่นักเรียนฟาร์มต้องเพาะปลูกคือ หญ้าเนเปีย รุซชี ซอกัม และหญ้าขน รวมทั้งถั่วเซนโตซิมา กับกระถิน แต่ที่ฟาร์มมีต้นกระถินขึ้นเป็นป่าเป็นดงอยู่แล้วไม่จำเป็นต้องปลูกเพิ่ม ส่วนหญ้าอื่นๆ ดังกล่าวมีอยู่ในแปลงหญ้าเก่าแทบทั้งนั้น ยกเว้นเพียง “หญ้าขน” อย่างเดียวที่นำมาปลูกภายหลังผู้ที่นำหญ้าขนมาปลูกในฟาร์มโคนมเป็นครั้งแรก คือ มร. กุณนา ซอนเดอการ์ด .. บุรุษเหล็กผู้บุกเบิกและก่อตั้งโครงการฟาร์มโคนมคนแรกนั่นเอง .. เรื่องมีอยู่ว่า

ระหว่างปี พ.ศ. 2498 – 2502 ก่อนการก่อตั้งฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์ค จะมีขึ้น ช่วงนั้นองค์การอาหารและเกษตรกรรม หรือ FAO [FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION] ได้ส่งผู้เชี่ยวชาญชาวเดนมาร์ค ชื่อ มร. นีล กุณนา ซอนเดอการ์ด [Mr. Niel Gunna Sondergaard] มาปฏิบัติงานด้านการผลิตสุกรที่กรมปศุสัตว์ ประเทศไทย มร.ซอนเดอการ์ด สังเกตเห็นพวกแขกเลี้ยงวัวตามชานเมืองกรุงเทพฯ เก็บเกี่ยวหญ้าที่ขึ้นอยู่ริมคลองเอาไปเลี้ยงวัว หรือบางทีก็ต้อนวัวออกไปเลี้ยงตามท้องทุ่งริมคลอง ให้วัวหากินหญ้าเอง วัวแขกไม่กี่ตัวมักจะดุ่มมอมแมมแต่แข็งแรงและให้น้ำนมมากพอที่จะบริโภคในครอบครัวแล้วยังมากพอสำหรับนำไปขายในกลุ่มชาวอินเดียด้วยกันได้อีก จึงไปถอนหญ้าพวกนี้จากริมคลองในกรุงเทพฯ เอาไปทดลองปลูกเลี้ยงสุกรเป็นครั้งแรกที่สถานี

บำรุงพันธุ์สัตว์ที่กว้างไม่ห่างจากมวกเหล็กนัก ปรากฏว่าได้ผลดียิ่ง สุกรที่เลี้ยงไว้แข็งแรง โตเร็วและได้น้ำหนัก หญ้าชนิดนี้เมืองไทยมีอยู่ทั่วไป ชาวบ้านเรียกกันว่า “หญ้าขน” ฝรั่งเศสชาติเรียกว่า พะ – รา – กราส [PARA GRASS]

ต่อมาเมื่อฟาร์มโคนมไทย – เดนมาร์กเปิดตัวเมื่อต้นปี 2505 และมร.ชอนเดอการ์ด ได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ .. ผู้อำนวยการฟาร์มโคนม จึงได้นำเจ้า “หญ้าขน” ชนิดนี้เข้ามาปลูกในฟาร์มแทนหญ้าบางชนิด “หญ้าขน” นั้นคนไทยรู้จักดี ถึงจะเพาะปลูกง่ายขยายพันธุ์ได้เร็วอยู่แล้วไม่น่าจะมีปัญหายุ่งยากอะไรในความรู้สึกของนักเรียนฟาร์ม แต่พอลงมือจึงรู้ว่ามันไม่ง่าย มีหน้าซำยังแสนจะทรมานอีกด้วย ตอนลงมือ .. ต้องเลือกตัดต้นแ่ๆ โดยวิธี “เก็บเกี่ยว” คือใช้เคียวเกี่ยวหญ้าเหมือนพวกชาวนาเกี่ยวข้าว บางคนใช้จอบเสียมขุดยกกอเอาเลย ในทุ่งหญ้าโล่งๆ แดดร้อนลมแรงนั้นแหละปัญหา เนื้อตัวเสื้อผ้าที่ชุ่มเหงื่อไคล พอลมพัดวูบแต่ละครั้งหอบละอองหญ้าขนฟุ้งกระจายเกาะติดเต็มไปหมด มีหน้าซำปลิวเข้าตา เข้าปาก จมูก คันยุบยิบ ลงไปถึงลำคอ ไอจามจนเหนื่อย เหงื่อไหลไคลย้อย หายใจพี๊ดพาด ซึมูกซี่ลายไหลยี้ด ต้องถูกลมขับเสมหะออกมาบ่อยครั้ง เพราะความระคายเคืองในคอ แต่ต้องเก็บเกี่ยวแล้วช่วยกันหอบหญ้าขนไปใส่รถเทรลเลอร์ตั้งแต่เช้าจรดเย็น เป็นประจำทุกวัน ทรมานสังขารจริงๆ หลายคนถึงกับลากิจ ลาป่วย ที่യാແຍเพราะทนไม่ไหว ตัดสินใจหิ้วกระเป๋าชิ้นรถกลับไปดื้อๆ ก็มี ถึงวันนี้ .. เหลือนักเรียนฟาร์มอยู่ไม่ถึงครึ่งร้อยแล้ว

สองสัปดาห์กับ “หญ้าขน” นักเรียนฟาร์มยอมรับว่า .. ปลูกหญ้าอื่นๆ พอทน แต่ปลูกหญ้าขน .. มันเต็มกลืนจริงๆ แต่งานพีชไร้มิได้หยุดอยู่แค่นั้น

สองสัปดาห์เต็ม ๆ กว่าเสร็จเรื่องเสร็จราวกับ “หญ้าขน” นักเรียนฟาร์มรู้สึกปลดปล่อยขึ้นมาก แม้บางคนจะยังมีอาการระคายเคือง ไอ จาม หลงเหลืออยู่บ้าง แต่ก็นับว่ามีการลงใจเดินหน้าต่อ

เช้าวันใหม่หน้าห้องสโตร์ [STORE ROOM] จุดจ่ายงานประจำวัน หลังตรวจเช็ครายชื่อตามปกติแล้วผู้ควบคุมงานมีคำสั่ง “ให้นักเรียนฟาร์มไปรออยู่ที่แปลงหญ้าขน” พอได้ยินคำว่า “หญ้าขน” หลายคนสะดุ้งใจมองหน้ากัน .. ต้อง “ลุย” ต่ออีกหรือเปล่าวะเนี่ยะ ? “แปลงหญ้าที่ดี แปลงหญ้าที่สมบูรณ์ ไม่ใช่มีแต่หญ้าขนอย่างเดียว ตามหลักวิชาการแล้วต้องมีพืชตระกูลถั่วปนอยู่ด้วย ...” หัวหน้าแผนกพีชไร้ สาธยาย

“พวกลื้อเรียนรู้อาแล้วว่ ญ่ำนชนขึ้นปนได้ดื่กับพีชตระกูลถั่วหลายชนิด โดยเฉพาะ ถั่วเซนโตซิมา เราจึงต้องปลูกถั่วพวกนี้ด้วย ..” นักเรียนฟาร์มจึงต้องมาที่แปลงหญ่ำน เพื่อปลูกถั่ว ทุกคนยิ้มออกเมื่อรู้ว่เปลี่ยนงานถึงจะยังอยู่ทีแปลงหญ่ำนต่อก็ไม่เป็นไร ไม่ได้ไปแต่ต้องมันก็เป็นการดีอย่างยิงแล้ว

ฟาร์มโคนมในระยะแรกนั้นต้องสั่งซื้อเม็ดถั่วเซนโตซิมาจากประเทศออสเตรเลีย แล้วนำมาปลูกขยายพันธุ์อย่างทีนักเรียนฟาร์มกำลังทำกันอยู่ ลักษณะของถั่วชนิดนี้ ขนาดเท่ากับเม็ดถั่วเขียวแต่ยาวกว่า เม็ดแบน มีลายคล้ายเม็ดละหุ่ง พอโตขึ้นจะเป็นเถาเลื้อย พันเกาะเกี่ยวต้นหญ่่า แตกยอดแตกใบออกไปเรื่อย ๆ ถั่วชนิดนี้ชาวบ้านเราเรียกกัน ว่ “ถั่วผี”

การปลูกถั่วไมใช่งานยาก เพียงนำเมล็ดถั่วไปหว่าน ๆ ลงดินแล้วรดน้ำก็ใช้ได้ แต่ถั่วต้องเดินหว่านในแปลงหญ่่าเป็นร้อย ๆ ไร่มันต้องไม่ธรรมดาเด็ดขาด ตอนแรก นักเรียนฟาร์มรู้สึกว่งานหว่านเมล็ดถั่วค้อยยังชั่วหน้อย คงเหน้อยน้อยกว่งานอื่นทีผ่านมา แล้วก็ไม่ทรมานเหมือนหว่านหญ่ำน แต่ไม่เคยรู้ว่มันเหน้อยแบบ “สะสม” ไม่ใช่เหน้อย แบบ “หักโหม” เริ่มจากการตวงเมล็ดถั่วใส่ถัง ชั่งน้ำหนัก จดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน หิวถึงเดินหว่านไปทั่วแปลงหญ่ำน หมดถึงไปตวงใหม่ ตั้งแต่เช้าจรดเย็นทุกวันเหมือนเดิม บางวันกร่ำแดดลม บางวันกร่ำฝน หน้าคัล้ำดำเกรียมกับการเดิน .. และเดินวกไปวนมา ถ้าคิดระยะทางตั้งแต่ต้นจนจบคงจะเป็นร้อยกิโลเมตรแน่ ทุกวัน เดินวนเวียนอยู่ในแปลงหญ่่า ไปไหนไม่ได้ ถ้ใครเกิดมีทุกข์ร้อนหนัก – เบา ขึ้นมา ก็พิจารณาหามุมสงบปลดปล่อยเอาเอง ตามประสาแล้วแต่จะเห็นควร ในแปลงหญ่่านี้อะไรไม่ต้องไปไกล

ถั่วเซนโตซิมา ถูกลงในแปลงหญ่ำนจนครบทุกแปลงเสร็จสิ้นภารกิจ ตามเวลาที่กำหนดสองสัปดาห์ตรงเป้ง .. ไม่ใช่ ๆ ที่ถูก .. ต้อง .. สิบห้าวัน ! สองสัปดาห์มันแค่ สิบสัปดาห์เท่านั้น ขาดไปวันหนึ่งระยะทางเดินก็หายไปเป็นสิบกิโลเมตรเชียวนะคุณ !

กล่าวกันว่า .. งานเลี้ยงย่อมมีวันเลิกรา .. แต่งานพีชไรไม่มีการเลิกราดังทำกัน ตลอดปี งานสำคัญทีรออยู่คือ ทำหญ่่าหมัก ... ได้ยินอาจารย์บอกว่า “หญ่่าหมัก” ภาษาอังกฤษ เขาเรียกว่า “ไซเลจ” [SILAGE] อีกอย่างหนึ่งคือ “หญ่่าแห้ง” [HAY] ต้องทำงานสองอย่างนี้ ก่อนจึงจะครบเครื่อง มีสิทธิไปฝึกงานบนโรงวัว และศึกษาต่อจนจบหลักสูตร

การฝึกอบรมการเลี้ยงโคนม ระยะเวลา 1 ปี เป็นการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยแบ่งออกเป็นสองแผนก คือ แผนกฟืชไร่ และ แผนกโรงวัว แผนกฟืชไร่นั้น ฟาร์มโคนมจ้างคนงานประจำ โดยมีนักเรียนฟาร์มเป็นตัวช่วย ทำงานและฝึกงานไปในตัว ทุกกิจกรรมที่มี ระยะเวลาการฝึก 3 - 4 เดือน โดยประมาณ นักเรียนฟาร์มต้องผ่านการฝึกอบรมจากทั้งสองแผนก เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมต้องทำการสอบวัดผลอีกครั้งหนึ่ง จึงจะถือว่าผ่านพร้อมที่จะเป็นควาบบอยเต็มตัว

หน้าฝนปีนี้ ฝนฟ้าโปรยลงมาชุ่มฉ่ำทุ่งหญ้าป่าเขาเขียวชะอุ่ม งานทำหญ้าหมัก เริ่มต้นท่ามกลางสายฝนพรำ หลังสิ้นเสียงผู้ควบคุมงานสั่งการ

“พวกเรามาช่วยกันทำความสะอาดหลุมหญ้าหมักนี้ก่อน กวาดเอาเศษหญ้ากันหลุมออกไปให้หมด” หลุมหญ้าหมักลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง 5 – 6 เมตร ความยาว

การตัดหญ้าสดจากแปลงหญ้าเพื่อไปทำหญ้าหมัก

30 - 40 เมตร สูง 3 เมตร อาจจะเล็กหรือใหญ่กว่านี้ไม่มากนัก ผืนสองข้างด้านยาวลาดเอียง พุดง่าย ๆ ว่าปากหลุมกว้างกว่ากันหลุม คล้ายกระบะรถพ่วง หรือรถบรรทุกสิบล้อที่เปิดฝาท้าย ทำนองนั้น หลุมหญ้าหมักแต่เดิมมีอยู่ถึง 7 แห่งเป็นหลุมดินบ้างหลุมคอนกรีตบ้าง ปัจจุบัน มีไม่ถึง หหมดความจำเป็นจึงปิดไปหลายหลุมเพราะจำนวนวัวน้อยลง

หลุมบรรจุหญ้าสดที่ถูกปิดคลุมทิ้งไว้ให้เป็นหญ้าหมัก

การทำหญ้าหมักเป็นงานที่เหน็ดเหนื่อยและหักโหมแบบสุดๆ ต้องทำทั้งกลางวันกลางคืน แบบเปลี่ยนผลัด ผลัดละ 3 คน ต่อ 8 ชั่วโมง ในแต่ละหลุม โดยระดมตัดหญ้าในแปลงใส่เทรเลอร์ลากจูงไปยังหลุมหญ้าหมัก จัดการโกยหญ้าใส่ในหลุม สุมทับกันเป็นชั้นๆ ใช้รถแทรกเตอร์ย่ำบดอัดให้แน่น หลุมหนึ่งประมาณว่าใช้หญ้าสด 150 - 200 เทรเลอร์หรือกว่านั้น คิดคร่าวๆ น้ำหนักเป็นพันตัน นักเรียนฟาร์มทำหน้าที่โกยหญ้าลงจากรถเทรเลอร์ ส้อมคู่มือทิม จัด เสือกใส่ ส่งหญ้าลงหลุม เข้มว่ท้องเกร็งกำลัง ก้มๆ เงยๆ ไม่หยุดหย่อนทุกวัน หญ้าหมักแต่ละหลุมใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 2 - 3 สัปดาห์ เล่นเอานักเรียนฟาร์มกะปลกกะเปลี่ยปวดเมื่อยไปทั้งตัวจนแทบอยากจะถอดกระดุกแขนขา ออกขว้างทิ้ง ฉี่เหลืองอย่างกับน้ำสับประด กษัยกินไปตามๆ กัน

สิ้นฝนฟ้าเริ่มใส ลมเหนือโชยมาทักทายผืนป่าและขุนเขา งานเก่าเสร็จไม่ทันไร งานใหม่ก็ตามมา .. งานทำหญ้าแห้ง [HAY] ขั้นตอนและวิธีการง่ายๆ ไม่ยุ่งยาก.. นักเรียนฟาร์ม ต้องติดท้ายรถแทรกเตอร์ตัดหญ้า โดยนั่งไปบนบังโคลนล้อไปลงที่แปลงหญ้าขน .. หญ้าขนอีกแล้ว ! .. คอยเดินตามรถตัดหญ้าไปเรื่อยๆ ถ้าพบเห็นรากไม้เศษไม้ไร้อะไร

ให้เก็บออก พวกเขาเคยเกี่ยวเคยหว่านหญ้าขึ้นมาแล้วรู้ว่ามันทารุณขนาดไหน งานนี้
ไม่ยิ่งหย่อนกว่ากันเลย ละอองหญ้าชนในแปลงกับลมหนาวที่พัดทำให้คันยุบยิบไปทั้งหน้าตา
หัวหูแทบทนไม่ไหว ต้องใช้ผ้าขาวม้ามาเป็นตัวช่วย เดินตามรถตัดหญ้าต้อยๆ ทุกวัน จนกว่า
หญ้าจะหมดแปลง ..

เครื่องเกลี่ยหญ้าแห้งกลางทุ่งรวมไว้เป็นแถวเป็นแนว

หญ้าที่ตัดไว้ถูกทิ้งตากแดดตากลมสองสามวันพอเหลือง จากนั้นเป็นหน้าที่
ของเครื่องเกลี่ยหญ้า กวาดรวมกองเป็นแถวเป็นแนวยาวเหยียด นักเรียนฟาร์มยังรับบท
“พระรามเดินดง” เหมือนเดิม แถมยังกลับมาโอดมาจามเพราะความระคายเคืองเป็นอาทิภัย
เนื่องจากเดินตามรถตัดหญ้าแล้วมาเดินตามรถเกลี่ยหญ้าอีก จากนั้นถึงคิวเครื่องอัดหญ้า
มาเก็บกวาดที่ละแถว.. ทีละแนว อัดเป็นฟ่อนสี่เหลี่ยมปล่อยทิ้งลงพื้น เรียงรายเกลื่อนกลาด
ทั่วท้องทุ่ง เขาเรียกมันว่า “ขนมปังวุ้น”

แนวหญ้าแห้งกลางทุ่งก่อนการอัดเป็นฟ่อนเฮย์ [HAY]

นักเรียนฟาร์มทำหน้าที่ตามเก็บฟ่อนหญ้าเฮย์ที่เกลื่อนทุ่ง โดยใช้ส้อมที่มลงไป
เสียบแทงที่ฟ่อนหญ้ากลงไปแล้วยกเสยส่งขึ้นรถ หญ้าแต่ละฟ่อนหนัก ประมาณ 20 กิโลกรัม
สับฟ่อนแรกยังดีอยู่ ฟ่อนต่อไปเริ่มหนักขึ้น จากสับฟ่อนเป็นหลายสับเป็นร้อยและ
หลายร้อยฟ่อน แล้วยังต้องแบกส้อมตามไปจี้มเอาเฮย์ลงจากรถที่โรงเก็บ. ยัง.. ยังไม่เสร็จ

แถมด้วยการจัดการที่มึนเฮ้ยส่งขึ้นไปเรียงทีละฟ่อนทีละชั้นสูงยันหลังคา เหน็ดเหนื่อย
อ่อนล้าหน้าเหลืองแทบเป็นลม ฟ่อนหญ้านับพันถูกนักเรียนฟาร์มจัดการจนอยู่ในสภาพนั้น
แต่นักเรียนฟาร์มเล่า .. อยู่ในสภาพไหน ?

ในที่สุด ภารกิจสุดท้ายซึ่งหมายรวมถึง .. “งานภาคสนาม” ที่ทำกันมานาน
ได้ผ่านพ้น นักเรียนฟาร์มทุกคนหายใจเอือกใหญ่ .. สิ้นสุดกันทั้งงานทำขนมปัง และแผนกพืชไร่

อยากจะตะโกนออกมาดังๆ หรือ ร้องอะไรก็ได้ .. ให้มันสะใจ .. สมใจ สุดๆ ไปเลย!!
แต่พอเวลานั้นมาถึงเข้าจริงๆ กลับรู้สึกใจหาย .. ทำไม ถึงเป็นเช่นนี้ ?

แท้จริงแล้วระยะเวลาสามสี่เดือนที่ผ่านมาสิ่งที่ได้จากช่วงเวลานั้น คือ
ค่อยๆ รู้สึกคิดถึงคุณค่าของชีวิตการทำงาน การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงๆ เช่นนี้
คงไม่มีวันลืมเลือนไปได้ เมื่อนึกถึงตอนเริ่มต้นทำงานใหม่ๆ ความที่ไม่คุ้นเคยกับงานหนัก
และกฎระเบียบที่คุ่มเข้ม จึงรู้สึกท้อเหนื่อยหน่ายทั้งลำบาก จนบางครั้งถึงกับท้อแท้แทบถอดใจ

ชีวิตที่ทรหดอดทน .. เป็นชีวิตที่นักเรียนฟาร์มจะต้องเผชิญ ไม่มีใครคาดคิดว่า
ชีวิตตัวเองจะมีรูปแบบเช่นนี้ เมื่อได้พบสัมผัสผ่านไปจริงๆ กลับระลึกถึงและอาลัย
ทั้งยังรู้สึกภาคภูมิใจระคนแปลกใจที่ตัวเองสามารถก้าวผ่านไปได้ นับว่า .. เก่งจริงๆ !
อยากปรบมือให้ตัวเองดังๆ แต่ไม่มีแรงจะยกมือ รอหายเหนื่อยก่อน

สามสี่เดือนกับแผนกพืชไร่ต่างฝ้งใจไม่ลืม บทเรียนอันล้ำค่ากับอนาคตที่ยั่งยืน
และยาวไกลรออยู่ นักเรียนฟาร์มยังต้องก้าวต่อ .. ก้าวเข้าไปในแผนกโรงวัว !..
มีอะไรในโรงวัว ?